List 45. **NOVICE** Tečaj LX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 7. novembra 1902.

Politični oddelek.

Pomnoženje armade.

Merodajni krogi v naši državi so prišli do spoznanja, da je treba armado zopet pomnožiti. Sicer čujemo vsako leto v prestolnem ogovoru, da je svetovni mir popolnoma zagotovljen, da se vsled trozveze ni ničesar bati in da vlada mej Avstrijo in mej Rusijo glede sicer jako nevarnega Balkana najpopolnejše soglasje, a vzlic temu se hoče v teh mirnih in varnih časih armado pomnožiti za celih 20.000 mož na leto.

Vlada je, ko se je sešel državni zbor, koj predložila dotični zakon, kateri načrt pa je naletel na odpor pri vseh res ljudskih strankah, ne samo radi tega, ker se s to pomnožitvijo armade naložе ljudstvu nova krvna in denarna bremena, nego tudi radi tega, ker je ta načrt kršil pravico 20.000 sinov naše države.

Sedanji brambni zakon, ki določa število rekrutov, katere se sme vsako leto poklicati pod zastave, je sklenjen za deset let. Za vsako premembo tega zakona je treba dvetretjinske večine v parlamentu in ker te danes ni dobiti, si je hotela vlada pomagati z zvijačo. S svojim načrtom je namreč zahtevala, naj se ji dovoli pridržati v vojaški službi nadomestne rezerviste. Po brambenem zakonu služijo ti samo osem tednov in imajo po zakonu pravico, služiti samo toliko časa. Vlada pa je hotela te reserviste, ki gredo 30. novembra na dopust, z novim zakonom primorati, da ostanejo še dve leti in deset mesecev v službi.

Vladni načrt je v svojem bistvu pomenil nekako revolucijo od zgoraj. V smislu ustave bi namreč morala vlada, ako hoče zvišati število armade, zahtevati premembo brambnega zakona in si zanjo zagotoviti dvetretjinsko večino. A ker je vedela, da te večine ne dobi, je hotela z navadno večino spraviti v veljavo zakon, ki obsega premembo za deset let veljavnega brambnega zakona in krši pravice, katere daje brambni zakon nadomestnim rezervistom.

Označiti moralno stran tega vladnega postopanja, pač ni mogoče pri naši tiskovni svobodi.

Odpor proti temu načrtu je bil posebno močan na Ogrskem, v Cislitvanski pa so proti temu načrtu nastopile prav za prav samo nekatere manjše stranke. Vlada pa je vender uvidela, da s tem načrtom ne prodere, da ga ne spravi v veljavo do dne 30. meseca novembra, kateri dan odidejo sedaj službujoči nadomestni rezervisti, in zato je kronski svet pod cesarjevim predsedstvom sklenil, umakniti parlamentu že predloženi načrt in ga nadomesti z drugim.

Oficijozno se je tudi že razglasilo, na kateri podlagi stoji novi načrt. Zahtevala se bo namreč pomnožitev armade samo za jedno leto. Za tako pomnožitev ni treba dvetretjinske večine v parlamentu, nego zadostuje navadna večina, ki jo vlada vedno lahko dobi. Važnost pa tiči v tem, da je prebito načelno stališče, določevati stalno armado vedno za deset let skupaj.

Ako bi v parlamentu imele ljudske stranke res kaj moči, bi pri vsakoletnem dovoljevanju armade lahko ljudstvu olajšale bremena militarizma. Toda ljudske stranke so maloštevilne in ne morejo dosti doseči. Odločitev je v rokah velikih strank, te pa ne bodo ničesar storile. Kakor se čuje, poskusijo socijalni demokratje pri razpravi o zvišanju armade pridobiti zbornico, naj dovoli zvišanje armade samo, če da vlada za to primerno kompenzacijo, in sicer, da se uvede dveletno službovanje namesto triletnega in da se že izvede mnogo let obetana in nad vse nujno potrebna preuredba vojaškega kazenskega postopnika. To bi bila vsekako primerna kompenzacija, ker bi se ž njo olajšalo breme militarizma in

zagotovila vojakom pravna varnost, ki jo sedaj tako težko pogrešajo. A bojimo se, da bodo poslanci tudi sedaj kakor že tolikrat zamudili priliko, varovati korist ljudstva.

Politični pregled.

Državni zbor. — Vlada je prišla do spoznanja, da do konca tekočega leta ne bo mogoče dognati proračuna in zato predloži proračunski provizorij za dobo treh mesecev. Kar se tiče zakona o rekrutih, so Čehi sklenili, da proti njemu ne bodo delali obstrukcije. Zdaj se vrše posvetovanja, če nujni predlogi, ki so bili s privoljenjem predlagateljev zapostavljeni, niso vsled tega izgubili pravico do nujnega razpravljanja. Ako bi to popolnoma pravilno mnenje obveljalo, bi bila poslanska zbornica hipoma razbremenjena, sicer pa se lahko razprave o nujnih predlogih vlečejo še nekaj tednov.

Nova koalicija? — Pomnožitev armade dela, kakor poročajo razni listi, kroni mnogo skrbi. Da se dobi potrebna večina, je neki ministrski predsednik Körber naprosil voditelje poljskega kluba, naj skušajo Čehe in Nemce pridobiti za novo koalicijo, v kateri naj bi bili Čehi, Poljaki, nemški liberalci in nacijonalci. Mogoče je že, da je na tem nekaj resnice, saj je celo Madeyski, nekdanji minister Windischgraetz-Plenerjeve koalicije, te dni z raznimi parlamentarci mnogo konferiral in bil tudi pri cesarju v avdijenci. Sodeč po nemških listih, ni prav verjetno, da se to posreči. Če bi se pa koalicija sestavila, bi odstopili vsi ministri razen Körberja, Rezka in Piętaka in bi na njih mesta stopili dva zastopnika Čehov, dva zastopnika Nemcev in dva zastopnika Poljakov. Varšavsko „Slovo“ pravi, da bi bili to dr Derschatta, dr. Bärnreither, dr. Kramař, Kaftan, Bobržyński in Milewski ali Madeyski.

Jezikovno vprašanje. — Ker češki poslanci nočejo vsprejeti temeljnih načel Körberjevih za predlog sporazumljenju ob jezikovnem vprašanju, trudijo se baje na desnici zbornice, da bi našli drugačno podlago, na kateri bi bilo češkim poslancem omogočeno stopiti v pogajanja. Mej drugim da je izdelan neki načrt jezikovnega zakona, ki naj bi služil kakor splošen okvir. Ta načrt obsega 6 paragrafov, ki se glase: § 1. Deželni jeziki v smislu § 19 državnega osnovnega zakona so tisti jeziki, ki so v deželi navadni v enem kraljestev in dežel, zastopanih v državnem zboru — § 2.: Kakor v deželi navadne je v zmislu zakona smatrati jezike tistih narodnosti, ki v dotičnem kraljestvu ali deželi tvorijo vsaj dvajsetino skupnega prebivalstva in bivajo poleg tega vsaj v eni občini kakor avtohtonno prebivalstvo. — § 3.: Država se poslužuje na svojih funkcijah deželnega jezika. Deželni zakonodaji je pridržano, da izda pobližje predpise o rabi deželnih jezikov v uradu, šoli in javnem življenju, kakor sploh za izvedenje člena 19. državnih osnovnih zakonov. Dokler ne bodo izdani taki predpisi, mora skupna vlada izdati provizorične odredbe v zmislu navedenega člena XIX. — § 4.: Uravnava rabe jezikov v državnem zboru in na centralnih oblastih, kakor tudi v posamičnih strokah uprave, tičočih se vse države, spada v kompetenco državne zakonodaje, vender pa bodi raba deželnih jezikov zagotovljena vsakemu državljanu v vsej instančni poti in tudi na omenjenih centralnih in upravnih organih. — § 5.: Narodnost je določiti po dopolnilnem ljudskem štetju po stanju kakor bo dne 31. decembra 1902. Vlada se pooblašča, da v tem pogledu izda potrebne predpise. Izdati je s posebnim zakonom kazensko pravna določila v preprečanje zlorab in uplivanja povodom ljudskega štetja. — Ta načrt zakona v obče ne bi bil nesimpatičen. Seveda moramo mi Jugoslovani, se svojega stališča in ozirom na ekscepcijonelne razmere v teh krajih, imeti raznih tehtnih pomislekov. Na pr. in posebno glede § 3, kjer se hoče deželni zakonodaji prepustiti uredbo rabe deželnih jezikov v zmislu člena XIX. osnovnega zakona. Ako bosti tu pri nas deželnozborski večini izvajali rečeni člen o narodni jednakopravnosti, potem pa že naredimo križ: kuhani in pečeni smo! Seveda je rečeni § 3 dobromišljen zaključek, ki naj podaja sredstvo proti onim deželnim zakonodajam, ki bi ne kazale nobene volje za izvedenje narodne enakopravnosti. Ta zaključek pravi namreč, da dotlej, dokler deželna zakonodaja ne izda potrebnih predpisov za izvedenje § 19. Vse lepo. Kaj pa, če bi bil slučajno na Dunaju zistem — kakor na pr. približno sedanji —, ki bo navezan na tiste mogotce na kaki deželni zakonodaji, ki bodo trmasto kazali rožičke vsem splošnim zakonom o ravnopravnosti? Kaj, ko bi tisti zistem znal iskati in najti sredstev in poti v to, da bi se njega lastni provizorični predpisi v kaki deželi — recimo v Trstu ali Istri — ne izvajali . . .! Žebelj na glavo pa je zadel § 5. Če se misli določiti gotov minimum števila duš z dosego pravic, ki naj jih uživajo „v deželi navadni jeziki“, je prvi in neizogibni ta, da se te duše seštejejo pravično, korektno in brez politične tendence! Štetju bodi le ta namen, da konstatuje faktično številno razmerje med narodnostmi! Zato je tudi brezpogojno pritrditi določilu v tem §, da zadeni kazen onega, ki je povodom štetja zagrešil kako zlorabo, ali nasilje, ali sleparstvo! Z določilom, da naj vlada izvede novo štetje po stanju narodnostnega razmerja dne 31. decembra 1902. so sestavitelji večkrat omenjenega načrta jezikovnega zakona izrekli indirektno, da je operat štetja od leta 1900 instrument, ki je neraben in da štetje po občevalnem jeziku je le komodno sredstvo za one, ki hočejo narodnostne razmere — falzificirati! Ali še jedno določilo k temu § bi nasvetovali mi, ker se nam zdi — zopet po vsakdanjih skušnjah — nujno potrebno. Mi bi menili, da kazen naj bi ne zadela samo onega, ki je zagrešil nasilje in sleparstvo, ampak tudi tiste javne organe, ki bi imeli skrbeti, da vsak taki dogodek pride res pod ostrino zakona, a ne store tega!

Balkanski nemiri. — Avstro-ogrski poslanik v Carigradu, baron pl. Calice, je bil pretečeni petek v daljši avdijenci pri sultanu. Razgovarjal se je podrobno s sultanom o vznemirljivem položaju v nekaterih balkanskih pokrajinah. Albanski šef Isa Boljetinac, ki je provzročil znane demonstracije v Mitrovici, namerava tudi priti v Carigrad, dočim ga njegovi somišljeniki pred tem svare. Sultan je poslal maršala Omer Rušni v Serres, da se prepriča, ali je res zatrta ustaja. V tem sandžaku je padlo v raznih praskah od 25. septembra 75 ustašev, 38 pa so jih Turki ujeli. Turške čete so izgubile 33 mrtvih in 17 ranjenih. Predsednik macedonskega komiteja, Stojan Michailowski biva že nekaj dni na Dunaju, ter se poda tudi v Berolin, Pariz in Peterburg, da vzbudi zanimanje za Macedonijo. Povedal je, da je v Macedoniji organiziranih 25 ustaških čet. Sedanje gibanje ima le namen, pripraviti za bodočo spomlad splošno ustajo, ako se ne bodo do ta čas izpolnile Macedoncem pravične zahteve.

Obrtnija.

Škodljivost vroče uživanih jedij in pijač za človeško zdravje.

Nekam čudno je, da naše zdravilstvo tako malo opozarja na škodljivost vroče uživanih jedij in pijač za človeški organizem; to vzbuja sum, kakor da bi zdravniki ne hoteli odvračati človeka od tega, kar škoduje njegovemu zdravju in provzročuje bolezen, oziroma kar — polni žepe modernih zdravnikov.

Jedna najškodljivejših rečij za človeka je uživanje vrelih jedij in pijač.

Ali smemo svojim čitateljem le v malo potezah povedati — ne da bi se zamerili gospodom zdravnikom — kako izpodkopava njihovo zdravje vroče zavžita jed in pijača in da je baš to isto jeden onih vzrokov bolezni, na katere navadno nikdo ne misli?

Neverjetno je s koliko trdovratnostjo se večina naših gospodinj in kuharic oklepa razvade, da nosijo pripravljene jedi vrele na mizo. Ta največja pregreha naših žensk, kar noče prenehati. Pa je tudi težko priti v tem pogledu do sporazumja med kuharicami in jedilci, kajti tudi poslednji še niso prišli do spoznanja, da si kopljejo prerani grob z onimi žlicami, s katerimi mečejo v svoj želodec vrele jedi.

Ozrimo se le nekoliko na razne mize, okoli katerih sede razne družine, od kmeta gori do visoke gospode. Povprečno obstoji dejstvo, da povživajo ljudje jedi, katerih toplota znaša 56° R t. j. 26krat več nego toplota naše krvi. Pa pomisli dragi čitatelj: juho 56° R vročo, katere niti po bosi svoji nogi ne smeš izliti, ne da bi se močno oparil, — tako juho zlivaš v svoj želodec s tako juho si žgeš in pariš svoje čeljusti, svoj jezik! Pa reci ali ni to trpinčenje v pravem pomenu besede? In vender noče tega nikdo spoznati. Ako bi bil kdo tak norec in bi se hotel kopati v vreli vodi tako visoke temperature, bil bi to samomor; in vender ni občutljivejšega dela na človeškem telesu nego je njegovo ustje in zobovje, a ta del telesa parimo si z vrelo jedjo samo zato, ker je taka moda pri naših kuharicah in gospodinjah! S toliko natančnostjo na pr. si da ta in oni v toplicah pripraviti vodo za kopanje: Bog ne daj, da bi bila čez 24 ali k večjemu 25° R! Kako bi tak topličar grmel in razsajal, ako bi mu postrežnik kopališča segrel vodo do 30 stopinj! Ali ravno ta in isti topličar „koplje“ vsaki dan usta in želodec z juho in jedjo, kavo in čajem s 50° R vročine, pa ne misli pri tem na nikake nasledke. Namen teh vrstic pa je, da se privede naše kuharice in gospodinje na drugo pot, na pot razuma. Te iste kuharice in gospodinje naj si predstavljajo razna omizja, na katerih opravljajo jedci mukotrpno delo — da: delo — kosila ali večerje vrelih jedeh:

Ali vidijo resne možake, kako sukajo obrvi in nos, kako gubančijo čelo in trepečejo z očmi pod mukami, ki jih jim povzroča v ustih kot živo apno pekoča jed? Ali bi ne bilo umestno, da se sliko takih omizij ovekovečijo s pomočjo fotografa ter si jo potem obesijo — nad ognjišče v stanovitno svarilo, da si s človeškim zdravjem ne sme igrati niti kuharica, iz čije rok izvira prehrana njegovega šivota? — Naj nam verujejo te — trinožke, da bi se naše domače živali: psi, krave, konji in — prešiči čudile ali se nam rogale, ako bi nas opazovale pri taki borbi z ognjem naših ognjišč. Pisec tega je bil nekoč pri nekem kmetu in je videl na lastne oči, kako je kmetica oploskala svojo lastno hčer, ko je le-ta neohlajeno pičo iz živinskega kotla hotela nesti kravam ter zahreščala nad njo, češ da li hoče krave s tako vročo pičo ukončati ka li? No, in ta ista kmetica, kateri so se tako smilile njene — krave, nesla je nekaj minut pozneje veliko skledo vrelega zelja z ognjišča na mizo svojemu možu in sinovom! Ali ni s tem pokazala, da so jej krave več vredne nego mož in sinovi, katerih seveda ne bi mogla prodati na sejmu! In ti ko volkovi lačni možaki planili so nad vrelo zelje in tu je bilo pihanja in žlodranja ter žvižganja nad žlicami, kakor bi šlo za stavo!

Ako se prav premisli, se mora človeku zdeti, kakor da je nam ljudem uprav naloženo, da pri takih prilikah preskušamo trpežnost svojih zob, ustja in želodca, — tako vztrajno se prizadevamo, da spravljamo kar najbolj vroče grižljaje naše. Neposredna posledica te okrute muke je splošni moderni zobobol z vsemi svojimi, splošnemu zdravju škodljivimi nasledki. Cela armada zobozdravnikov ima zahvaliti svoj obstanek in blagostanje v prvi vrsti tej nemarnosti naših kuharic in gospodinj, ki donašajo na mizo jedi s temperaturo od 40—60° R vročine. Nekateri ljudje še vedno ne morejo najti uzroka temu, da se zobovje gorenje čeljusti prej pokvari nego spodnje ter menijo, da leži to v kemičnih lastnostih n. pr. v tem, da varuje slina, ki se v spodnjih čeljustih nabira, spodnje zobovje pred pokvarjenjem. A temu ni tako. Zasledujmo le učinke vroče užitega grižljeja, pa zapazimo takoj, da se ti učinki koncentrujejo bolj na gorenje nego na dolenje čeljusti. Vroči grižljaj sprejme jezik na svojo hrbtno stran ter ga premetava od jedne strani na drugo; pri tem buta ž njim ob celem gorenjem zobovju. Nasledek temu je, da se gorenji zobovi prvi jamejo votliti in drobiti in sicer najprej na notranji strani. Čim dalje uživamo vroče jedi, tem hitreje se pokonča prevlaka zob in se tem potom odpira pristop pokončujočim tvarinam, ki so: sladkor, kislina itd.

Iz teh kratkih migljajev spoznamo lahko, koliko škodo na našem zdravju provzročijo naše kuharice in gospodinje s tem, da nam postavljajo izdelke svoje kuhinjske umetnosti vrele pred usta, škodo, katere ne poravna vsa njih zmožnost, še manja pa nezmožnost v pripravljanju jedij. Najstareji ljudje pa jim bodo znali povedati, da niso nikoli v svojem življenju uživali vrelih jedij.

Mnogo se govori ravno v tem času o škodljivosti alkohola za človeški organizem, kateri takorekoč sežge človeka v njega notranjem telesu. — a smelo trdim, da so vroče uživane jedi in pijače jednako hud in smrten sovražnik človeškemu zdravju in življenju kakor alkohol; oboje je ogenj, ki pokončuje dragoceno poslopje človeškega telesa in ga le prerano polaga v črno zemljo.

---

*

Kmetijstvo.

O vrednosti sadjarskih zadrug.

(Konec.)

3. Pridelano sadje bi lahko veliko bolje prodali.

Marsikedo poreče: V dobrih sadnih letinah sadja še prodati ne moremo. To je pač res v sedanjem gospodarstvu. Ako se pa naučimo saditi samo trpežne, izvrstne sadne vrste za prodaj, in sadimo le malo vrst, potem ne bo treba skrbeti kam in po čem bi sadje prodali, ako pripeljemo na trg malovredne vrste, ki jih živa duša ne pozna in ki po navadi tudi niso veliko vredne, potem moramo prodajati za vsako ceno. Ako imamo pa v okraju malo, pa izvrstnih vrst, potem bomo mogli dodavati in ponujati sadje po vagonih in bomo dobili višje cene zanj. Ako bi imel na pr. vsak ud le 200 *kg* kaselskega kosmača ali kanadske rejnete ali zlate parmene ali tofeljčkov ali mošančkarjev itd., potem bi zbralo lahko društvo s 100 udi že 200 met. stotov, torej 2 vagona sadja skupaj. Ako pa proda vsak zase svojih 200 *kg* potujočim prekupcem, bo prodal jako slabo in sadjarstvo se mu ne bo izplačalo.

Ravno tako je v krajih, kjer se vse sadje po leti prepusti onemu, ki največ ponudi; tudi tu bo zaslužil oni, ki ima v svojem vrtu samo eno trpežno sadno vrsto mnogo več od onega, ki je nasadil mnogo vrst, ki zore ob raznih časih.

4. Bi bila sadjarska društva sčasoma v stanu, dati posameznim posebno vnetim udom male štipendije, da se izobrazijo v sadjarstvu in obiščejo kak poseben sadjarski tečaj itd.

Na ta način bi prišla vsaka občina sčasoma do krdelca mladih, veščih sadjarjev, ki bi sadjarstvu lahko neizmerno veliko koristili. Majhne žrtvice bi pokazale društvu v kratkem zlati sad.

5. Društveni udje bi dobivali sadno drevje lahko cenejše in boljše.

Ako naročim sam nekoliko drevja, se kaj rado pripeti, da je vmes nekaj komadov druge vrste, ki jih nisem zahteval, vedno pa moram pri majhnem naročilu plačati vsak komad dražje nego takrat, kadar naroči društvo kar več sto dreves skupno. Onemu, ki veliko kupi se da vedno boljše blago in boljši kup. Ne glede na to se porazdeli prevoznina pri večjih naročilih na posamezne naročnike enakomerno, in na vsako drevesce pride manjši znesek, nego če kupim dotično drevje posebej. Ako bi tako okrajno društvo potrebovalo samo 500 drevesc za nasad in ako bi dobilo komad za 20 vin. ceneje, si pri tem prihrani vse vsako leto 100 kron, ki so le članom v korist. Pa tudi razne druge vrtnarske potrebščine, orodje in drugo, bi se dalo na skupni račun kupiti bistveno ceneje nego posamič.

6. Sadjarsko društvo bi z velikim uspehom pripravilo občinsko in državno upravo, da bi nasadilo gole ceste in javne prostore.

Koliko tisoč sadnih dreves bi pač lahko krasilo naše ceste in občinske prostore, kojih pridelek bi bil nov, znaten vir za državo in občino. Posameznik pri dotičnih faktorjih ne opravi nič, pač pa društvo, ki obsega celo deželo.

7. S pomočjo sadjarskih društev bi bolje izkoriščali pridelano sadje.

O tem smo deloma že govorili v točki 2.; pa tudi slabo, skoro zavrženo sadje bi lahko skupno dobro izkoristili. Kupili bi le na skupen račun sadne mline in stiskalnice in bi spremenili malovredno blago v hvaljen sadni mošt, ki bi nam pomagal zatirati vražjo šnopsovo kugo.

8. Z napravo sadnih razstav bi zanimanje za sadjarstvo bistveno povzdignili.

9. Bi sadjarska društva proti naredbam, ki so v škodo sadjarstvu, nastopala skupnim potom z velikim uspehom.

10. Bi sadjarska društva sama na sebi, posebno pa z obilnimi nasadi ob enem krepko podpirala čebelarstvo, ker je ravno naše sadno drevje izmej najboljših medenih rastlin.

Država in dežela sta vže davno zapopadli važnost sadjarstva, ki ga krepko pospešujeta. Dokler se pa sadjarstvo ne bo splošno umno in namenu primerno negovalo, toliko časa bo in mora izostati uspeh.

V naše namene pa potrebujemo neke organizacije, ki služi samo sadjarstvu in v vsakem oziru krepko pospešuje. Centralne postaje za prodajo sadja napravimo potem, ko bo dovolj sadja.

To bi bila le nekakošna slika bodočnosti, ki se pa grozovito malo prilega prežalostnim današnjim razmeram v sadjarstvu. Vender bi lahko dosegli mnogo, ako bi resno hoteli, namreč na podlagi skupnega dela — z ustanovitvijo mnogoštevilnih sadjarskih zadrug!

Kmetijske raznoterosti.

Grozdna, sadna in vinska razstava v Krškem dne 12. in 13. oktobra t. l. Vkljub deževnemu vremenu je prišlo mnogo občinstva iz bližnjih in daljnih krajev. Pred otvoritvijo je imel načelnik kmetijske podružnice g. V. Auman otvoritveni govor, kjer je naslikal kratko in jasno zgodovino v napredku glede sadjarstva in vinstva v krškem političnem okraju v zadnjih letih, ter je v imenu podružnice zahvalil vlado, deželo, kranjsko hranilnico ter občinski zastop za podpore, ki so jih vsi ti podelili na kterisibodi način v povzdigo kmetijstva. Okrajni glavar g. J. Orešek je v svojem odgovoru omenil, da je vlada kmetijstvo vedno podpirala in da se hoče tudi v bodoče zavzeti za napredek kmetijstva, posebno vinstva in sadjarstva. V imenu krškega mesta je pozdravil vse navzoče krški župan g. dr. Romih, povdarjajoč, da kmetijstvo more napredovati le, če se ravnamo po cesarjevem geslu: z druženimi močmi. Tem besedam je sledil krepak „živijo“, na kar je iz Zagreba došla vojaška godba zaigrala cesarjevo himno,

Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani

ki so jo navzoči poslušali stoje in odkritih glav. Temu je sledilo pregledovanje grozdne in sadne razstave, ki je bila v prostorni dvorani in v 3 postranskih prostorih Schenerjeve gostilne. Največ in najlepše je pač razstavil g. Edvard Presečky iz Samobora, ki ima v „Rajcu", občina Vel. Dolina, 17 oralov na novo pravilno napravljenih nasadov. S svojimi pridelki je napolnil dve sobi. Poleg raznovrstnega grozdja, sadja in vina je razstavil tudi različno kletarsko in vinogradniško orodje. Ob enajstih dopoldne sta imela poučne govore gg. ravnatelj G. Pirc in vinski učitelj Fr. Gombač; poslednji tudi v ponedeljek dopoldne. Teh predavanj, ki so bila združena s praktičnim razkazovanjem raznih strojev, se je udeležilo mnogo domačinov in tujcev, in v ponedeljek vsi dijaki meščanske šole s svojimi učitelji. Ob pol eni pop. je bil v Gregoričevi gostilni skupen obed, pri kterem je pridno igrala gori navedena godba. Vrsto napitnic je otvoril g. dr. Romih, in sicer najprej na cesarja, potem na deželnega predsednika in okrajnega glavarja ter deželne in državne strokovnjake. Gosp. ravnatej Pirc je napil g. deželnemu glavarju kot predsedniku kmetijske družbe, dalje vsem razstavljalcem in tujim gostom; gosp. Fr. Gombač pa deželnim odbornikom kot podpirateljem kmetijstva, kranjski hranilnici ter podružničnemu načelniku. Kranjska hranilnica je, kakor znano, koj v začetku prenavljanja priskočila krškim vinogradnikom z znatnimi denarnimi podporami na pomoč, tako da je v malo letih izdala do 15.000 K. Ob 2 pop. je sledila pokušnja vin v kleti stare šole. Mnogo posestnikov je razstavilo prav veliko in tudi prav dobrih starih in mladih vin. Pokušnja je trajala do sedmih ter je bila prav dobro obiskana od vseh slojev. Točile so iz prijaznosti krške in leskovške gospodične. Pri podelitvi daril in priznanj je dobila prvo darilo gospa Hočevarjeva, veleposestnica v Krškem (deželno priznalno diplomo), dalje gg. Ed. Presečky, veleposestnik in trgovec v Samoboru, ter Aleks. Wutscher, veleposestnik v Brezovici pri Št. Jerneju, državni srebrni kolajni. Kot 2. darilo so dobili: gg. Frančišek Gregorič, posestnik in gostilničar v Krškem, ter Ivan Drašler, posestnik v Gorici, državni bronasti kolajni in Martin Colarič, posestnik v Slinovcah, drugo deželno darilo; tretje deželno darilo je pa dobil g. Fr. Prijatelj iz Tržišča. Bronaste kolajne c. kr. kmetijske družbe so se priznale V. Ženerju, posestniku v Krškem, Martinu Kerinu, posestniku v sv. Križu, graščini Šrajbarjev turn v Leskovcu ter Fr. Cesarju, posestniku v Krškem. Nadalje so se priznale še razne diplome krške kmetijske podružnice kakor tudi denarna darila v znesku 10, 5 in 3 K. Da je ta razstava tako dobro uspela, imajo največ zaslug ureditelj razstave, potovalni učitelj Fr. Gombač, dalje podružnični načelnik V. Auman, krški župan in podružnični tajnik dr. T. Romih in tajnik občinske hranilnice v Krškem V. Žener. — Popis razstave iz peresa gosp. deželnega učitelja za vinstvo smo objavili na drugem mestu.

Poučni in zabavni del.

Ob Donavi.

(Dalje).

„Gospod Šlet, prosila sem vas v imenu moje hčerke, da me obiščete, vedela sem, da jej ne odrečete zadnje prošnje. Pojdiva k njej, težko vas pričakuje, kajti vsak trenutek mogoče ugasne luč mladega življenja". Videlo se jej je, da se bori z nenaravno močjo s solzami, katere so jej silile v oči. Josip je nem, v svoji razburjenosti ne najde besedi.

Gospa Helena vstane in Josip jej sledi.

Ko vstopita v sobo, oglasi se moten glas. „Mama, ali si ti. Kaj Josipa še ni? O ko bi vedel, kako ga težko pričakujem, gotovo bi bil že tu". Da, draga Helena, jaz sem in gospod Šlet z menoj".

Sedaj pristopi Josip k postelji. Bridek smehljaj zagleda na upalih, bledih licih. Velja li ta njemu. Poda mu drobno ročico. Mrzla je že in prozorna. Je-li to živa, razposajena Helena.

„Josip, ne veste, kako težko sem vas čakala, toda vender sem vas še učakala. Vedela sem, da vas še vidim, predno se odslovim življenju". Več ni mogla govoriti. Videlo se jej je, da jo utrudi.

„Helena, saj vam ni še umreti, ojačite se in pustite tožne misli. Mladi ste še, življenje je tako lepo, zakaj je hočete že zapustiti".

„Josip, nekaj trenutkov mi je še živeti. Že čutim pihljaje mrzlih kril smrtnega angelja". „Mama, vzdigni blazino, da vidim še jedenkrat lopico, v kateri sva tolikrat skupno kramljala in slikala". Gospa Šletova ubogala je hčerko. Nebeška milina obdajala je bolnice obraz. Ozrla se je proti vrtu.

Z zvonkim glasom, kakor nekdaj spregovori: „Josip, pogledite jo, lopo, ona je bila moje najljubše. Kolikrat sem sedela tamkaj in mislila na vas, samo na vas. Sedaj mi ne bo mogoče tega. Kakor danes, smejalo se mi je takrat ljubko solnce. Josip, podajte mi poljub v slovo. Lavra se vam ne bode hudovala, ako jej razložite vse". Ni mogla več naprej ubožica. Začetka krepak glas, pešal jej je vedno bolj in bolj proti koncu. Josip sklone se k njej. Mrzla njena ustnica dotaknejo se njegovih. O koliko je trpel mladenič. Solza poigrala mu je v očesu, dasi se je je krepko branil. Ko se jej Josip zopet odmakne, poskuša Helena še govoriti, toda težko, jako težko je šlo. Videlo se je, da so življenja moči že popolnem upešale. Z zadnjim naporom moči se še zdigne. Poljub matere in očeta bil je zadnje. Potem padlo je mrzlo telo nazaj v blazine in odplava duša v raj.

Nečem popisavati joku potrte matere in očeta, kajti slabo pero ni v moči naravno podati teh čutil.

Dva dni potem pomikal se je mrtvaški sprevod proti centralnem pokopališču, kjer si je bila rodbina L . . . postavila rakev. Resnim obrazom sedel je Josip v kočiji, niti jedna poteza v marmorno-bledem obrazu ni pričalo o notranjej boli.

Ko je odmolil mašnik očenaš in so pogreznili med ihtenjem matere in očeta rakev v globino, le tedaj opazil je vesten opazovalec solzi, kateri sta se utrnili Josipovim očesom, toda hitro jih je prikril.

Po pogrebu vrnil se je v prodajalnico in vse šlo je zopet v navadnem tiru. Le kolegi so se zastonj trudili, da bi privabili smehljaj Josipu na obraz.

* * *

V tržiči Ašah bila je, kakor po drugih tacih malih krajih navada, da je prirejalo društvo ob dolgih zimskih večerih veselice, petje, ne bogsigavedi kako umetno, gledališke predstave, šaljive loterije in ako ni prepovedala cerkvena postava, ples, bili so navadno v vsporedu. Da se je mladina pritegnila temu, je samo ob sebi umevno.

Milan, ki je bil vedno doma, igral je seveda pri vsem tem glavno ulogo. Bil je pevovodja, režiser in seveda kot tak izbiralec igralskih močij. Pri vsem tem pa ni postopal nikakor objektivno in krasne gospice trga hudovale so se mu mnogokrat. In zakaj?

Ljubosumne bile so na Lavro. Milan pritegnil jo je namreč kot sodelovalko vsem tem predstavam. Igralka že po naravi ni bila slaba. Toda Milanovi uspehi na poti ljubezni ostali so dolgo pri starem. Rakovo pot ni lezel, toda napredoval ni, v kljubu svojim gorečim besedam, katere je posvečeval Lavri.

Bilo je ravno zimo po smrti Helene. Milan skušal je napeti to zimo vse sile, da si osvoji Lavrinega srca. Veselica vrstila se je veselici. Pri vseh teh odlikovana je bila Lavra najbolj. Milan trudil se je, da jo zabava. Dvoril jej je na vse pretege. In katero žensko srce bi se ne udalo zapeljivim besedam, katero bi ne bilo toli samoljubno, da bi ne uvidelo prave smeri.

Lavra bilo je sedaj popolnem razvito, čarno dekle. Stara osemnajst let, mislila je seveda že tudi na sladke spone zakona. Je li hoče čakati Josipa, da postane postarna devica, katere bi potem več ne maral. Bog ve, ali jo še ljubi, ker toliko časa ni nobenega poročila od njega. Zakaj bi se ne udala Milanu in ako pride Josip, saj se mu lahko še potem povrne, tako računal je ženski egoizem.

Milan seveda bil je v tej zadevi srečnejši od Josipa. Nekoli let več imajočem, bilo mu je prevzeti z novim letom kupčijo očetovo. Ker je pa bil revnih starišev, bilo mu je gledati, da si pridobi, kolikor mogoče, premožne neveste. Dasi mu srce pri tem ni bilo postranska stvar, kajti mladenič ni bil popačen, ravnal je vender po pregovoru. Ložje primoženo, kakor pridobljeno.

Zopet bil je gledališke predstave večer. Glavni ulogi bili sta, kakor navadno v rokah Lavre in Milana. Lavra zaljubljeno kmečko dekle, Milan nje ljubimec, to je bilo kakor nalašč. Poljub, katerega ji je pritisnil na ustnice, ni bil več navaden, gledališki poljub, bil je po vse drugačen.

Ko je odšla Lavra za kulise, gorel jej je še vedno, namestu na čelu na ustnih.

Po kratkem prestanku, sledi jej Milan. Nastopiti sta imela še le v drugem aktu. Popolnem sama sta bila. Kajti soigralke in soigralci bili so toli taktni, da so se zbirali vedno na drugi strani odra.

„Lavra“, spregovori Milan, „bi li ne bilo mogoče, da bi dobil od vas v resnici tak poljub. Jeli res mogoče vam, me vsaj nekoliko ljubiti“. Poprijel jej je roki, ter dolgo, dolgo govoril. In kako lepo ji je pravil o vsem. Kako lepo slikal jej je življenje družice na svoji strani. Popolnoma se je vdala čaru. In ko se je slednjič drznil poljubiti jo z mladeniško navdušenostjo, polno ljubezni, ni se mu hudovala.

Toda sedaj ni bilo več časa. Pričeti se je imel drugi akt. Kako sta danes Lavra in Milan igrala. Vse se je čudilo. Bila sta prava umetnika. Po predstavi ni bilo ploskanja ne konca ne kraja. Vse hitelo jima je čestitati. Da je Milan bil cel večer ob Lavrini strani, ne bode se nihče čudil.

Pozabljen si torej, veledušni Josip.

* * *

Ni še minulo leto po dogodbi na schönbrunski cesti, že ni Josipa več na Dunaju. Tlak gorel mu je pod nogami tega osodepolnega mesta.

Neizprosni oče udal se je slednjič milim prošnjam mladeniča, kateri mu je popolnoma razkril svoj položaj. Preskrbel mu je mesto v Lincu, pri neki prijateljski tvrdki.

Predno je odšel, poslovil se je še pri gospej Heleni. Obiskal jo je bil mej tem časom večkrat. Njiju govorica sukala se je danes, kakor v navadi ob Heleni. Pravila mu je o potovanjih, katere je napravila po predpisih zdravnikov v zdravje hčerke. Popisovala mu je krasne kraje Italije in južne Francoske.

Kako mu je bilo pri srcu, ko je slušal mičnim pripovedkam, katere mu je pravila gospa potrtim glasom.

„Odpustite mi, velerodna gospa“, dejal je, ko je vstal, da ide, „ako sem vas po svoji nepremišljenosti oropal najlepšega. Sedaj trpim z vami. Nadomeščal vam bodem vedno to zgubo, kolikor mi bode v moči“.

„Ne, Josip, vi niste ničesar krivi. Ravnali ste kot mož poštenjak. Kako redki so danes taki. Poglejte naše današnje gizdaline. Ne morem jih primerjati več metuljem, ki letajo od cvetke na cvetko, kajti to bi bila prelepa primera. Hunom jih lahko primerjam, ki so poteptali v prah in pepel vso omiko, vse lepo“. Premolknila je gospa Helena za nekoliko časa. „Bodite srečni Josip, saj ste vredni sreče. Ne zabite svoje, saj lahko rečem, druge matere“.

Podala sta si roki. Josip poljubil je kakor navadno njeno, ona pa mu je podala materinski poljub na čelo.

Vidno ginjen zapustil je Josip gostoljubno hišo, kjer je užil toli sreče i toli gorja.

Obiskal je gospo Heleno še večkrat potem, ako so ga opravki pripeljali na Dunaj. Toda le kratek bil je ta čas.

* * *

Predno je nastopil Josip svoje novo mesto, podal se je za teden dnij domov. Oh, kako ga je vleklo. Prikrivati pa je hotel to samemu sebi.

Kaj je z Lavro? Kako jo bode našel? Ga li še tako iskreno ljubi, kakor mu je takrat prisegala? Taka in jednaka vprašanja bodrila so Josipu po glavi. O, ko bi vedel, kako stoje stvari, gotovo bil bi jih opustil že z davna.

Ko je prišel Josip domov s kolodvora, seveda v spremstvu matere, povpraševal je po znancih. Vprašal je seveda tudi po Lavri, da si po ovinkih. Z veseljem pripovedovala mu je mati o vsem. Ni se ga mogla nagledati krasnega mladeniča. To da je nje sin. S čim zaslužila si je toliko sreče. (Konec prih.)

Novice.

— **Osebne vesti.** Deželni odbor je imenoval pri deželnem stavbnem uradu: nadinženérja Antona Klinarja za stavbnega svetnika, inženérja Ivana Sbrizaja za nadinženérja, stavbnega pristava državnih železnic Matijo Krajca in deželnega pristava Rudolfa Zajca za deželnega inženérja, Viktorja Skaberneta in Karola Šturma pa za stavbna praktikanta. — Topničarski c. in kr. nadporočnik Milan vitez Bleiweis-Trsteniški je po končani vojni šoli prideljen generalnemu štabu v Pragi. — Konceptni praktikant pri finančnem ravnateljstvu v Trstu, gosp. Janko Macák je imenovan koncipistom. — Nadporočnik v generalnem štabu gosp. Martin Majcen je iz Krakova premeščen v Gradec. — Pri računskem oddelku c. kr. finančnega ravnateljstva za Kranjsko so imenovani: g. c. kr. računski oficijali Ivan Jerman računskim revidentom v IX., gosp. c. kr. računski asistent Josip Juh računskim oficijalom v X in gospod c. kr. računski praktikant Karol Gruber računskim asistentom v XI činovnem razredu.

— **Odsek za deželno učiteljsko konferenco.** V odsek, ki priredi l. 1903 deželno učiteljsko konferenco, so bili izvoljeni sledeči gg.: Jelenc Luka, učitelj v Ljubljani; Bernot Ivan, učitelj v Ljubljani; Gregorač Fr., nadučitelj v Dolenji vasi; Levec Fran, ravnatelj učiteljišč v Ljubljani; Česnik Karol, nadučitelj v Knežaku; Gärtner Fr., učitelj v Ljubljani; Gregorin Josip, učitelj v Črnučah; Šega Ivan, učitelj v spodnjem Logatcu; Zavrl Valentin nadučitelj v Begunjah, Toman Ivan, nadučitelj v Moravčah; Zajec Josip, nadučitelj v Velkem Gabru; Sark Albina, učiteljica v Novem mestu.

— **Stavbinska družba »Union«.** Ministrstvo je dovolilo, da se ustanovi v Ljubljani delniška družba „Union". Lastnik koncesije je dr. Gregorič. Družba namerava zgraditi hotel, kjer bodo tudi prostori za katoliška društva.

— **Zaradi ravnateljstva pri kranski hranilnici** se je vršil po smrti dr. Suppana tih, pa zelo živahen boj. V seji ravnateljstva dne 15. m. m. je bil izbran ravnateljem odvetnik in deželni poslanec dr. vitez Schoeppl. Treba je samo še, da obč. zbor izvolitev potrdi, kar se gotovo zgodi.

— **Velik shod v Kostanjevici.** „Slovensko društvo" priredi dne 9. t. m. veliki shod v Kostanjevici. Mej drugimi bo govoril na shodu dr. Tavčar.

— **Vinska pokušnja v Krškem.** Letošnje leto se je pridelalo v krškem političnem okraju obilo in prav dobrega mošta. Da se širše občinstvo o dobroti tega pridelka prepriča, priredi krška kmetijska podružnica v nedeljo in v ponedeljek, dne 23. in 24. novembra l. 1902, vinsko pokušnjo v Krškem. Na tej pokušnji bode mnogo vina iz vseh občin in leg krškega političnega okraja. Uljudno se torej vabijo vsi oni, ki potrebujejo dobrega naravnega vina, da se te pokušnje udeleže. S tem jim bo dana ugodna prilika, da brez izgube časa lahko takoj sklenejo kupčijo, ali se vsaj seznanijo z raznimi vinogradniki, ter spoznajo vina iz raznih leg. Dopoludne bodo tudi poučna predavanja o kletarstvu.

— **Defravdacija v »Umetniškem društvu«.** Naše „Slovensko umetniško društvo" je zadela razmeroma velika nesreča. Zgodila se je v društvu defravdacija. Storil jo je blagajnik. „Umetniško društvo" je imelo od I. razstave 1200 K denarja v hranilnici. To hranilnično knjižico je hranil blagajnik. Poleg tega je imel blagajnik v rokah tudi vso vstopnino letošnje 2. umetniške razstave, kakih 600 do 700 kron od društva pa je bil dobil posojilo v znesku 400 kron. Ves ta denar je blagajnik odnesel, tako da ima društvo okoli 2000 kron škode. To je za društvo toliko hujši udarec, ker blagajnik ni poravnal nobene društvene obveznosti. Blagajnik je predzadnji torek odpotoval, a pravil je, da bo v soboto že v Ljubljani. Odbor je hotel imeti sejo, a ker blagajnika ni bilo nazaj, je začel poizvedovati, kam je šel in čemu. Izvedelo se je samo, da je vzel večji kovčeg seboj. To naglo odpotovanje tik pred sejo, se je zdelo odbornikom sumljivo. Vprašali so v hranilnici in tam izvedeli, da je blagajnik dvignil ves društveni denar do zadnjega krajcarja.

— **Glasom odloka c. kr. finančnega ministrstva** z dne 24. septembra 1902 d. z. št. 190 se smejo internacijonalni vozni listi, upeljani z ministrsko odredbo z dne 11. decembra 1892 d. z. št. 213 vsled art. 2 točka VIII. pariškega dodatnega dogovora z dne 16. junija 1898 d. z. št. 142/901 in razglasa železniškega in finančnega ministrstva z dne 23. januvarja 1902 d. zakona št. 22 porabljati samo do vštetega 9. oktobra 1902. Do tega časa neporabljeni stari internacijonalni vozni listi se lahko, v kolikor še niso popisani do 30. aprila 1903 zamenjajo pri za to določenih prodajnih uradih (c kr. dež. plačilni urad v Ljubljani in davčni uradi) za nove vozne liste, ki so upeljani z navedenim dodatnim dogovorom. Stari vozni listi, na katerih je že kaka tiskana ali pisana bilježba in kateri še niso bili od strani železnice uradno rabljeni, se lahko zamenjajo za nove liste tekom istega roka, toda le, če se spolnijo zadevni predpisi in se vplača pristojbina za tiskovino v znesku 2 vinarja za komad. Po 30. aprilu 1903 se stari internacijonalni vozni listi ne bodo več zamenjavali.

— **Deželnozborske volitve na Štajerskem.** Dne 4. t. m. so se vršile na Štajerskem volitve iz kmetskih občin. Spodnji Štajer je volil vse oficijalne kandidate. Boj je bil v ljutomerskem okraju. Ker je oficijalni kandidat dr. Rosina odstopil, je nastopil urednik „Slov. Gospodarja" prefekt Korošec na svojo roko kot kandidat. Vzlic velikanski agitaciji pa je propadel. Izvoljen je bil narodno-napredni kandidat Ivan Kočevar, ki je dobil 70 glasov, mej tem, ko je Korošec dobil le 44 glasov. V nemškem delu Štajerske je kmetska stranka odvzela katoliški stranki štiri mandate.

— **Zopet uspeh »Štajerčevih« inseratov.** Iz Ptuja se nam piše: Znano je, da udriha „Štajerc" s posebnim veseljem po naših slovenskih advokatih, dočim se nemških niti ne dotakne. Nasprotno še je celo ob prihodu dr. Edvina Ambrositscha v Ptuj inseriral otvoritev njegove pisarne v svojem listu, misleč, da bodo slovenski kmetje kar trumoma letali k temu nemškemu advokatu. A „Štajerčevi" inserati imeli so naravno nasproten uspeh! Zavedni slovenski kmetje izogibali so se pisarne „Štajerčevega" pristaša in posledica je, da jo bode dr. Ambrositsch v kratkem iz Ptuja popihal ter se preselil — v Ljubljano. Radovedni smo, ako bode „Štajerc" inseriral tudi njegov odhod.

— **Deželnozborske volitve na Koroškem.** Dne 5. t. m. je bila volitev iz splošne kurije. Slovenci so postavili svojega kandidata samo v okraju Velikovec-Celovec, a so propadli.

— **Razveljavljen odlok.** Koroški deželni šolski svet je v svoji seji dne 20 septembra l. 1901 sklenil, da se petrazredna slovenska ljudska šola v Št. Jakobu v Rožni dolini na Koroškem razdeli v dvojezično, to je, nemško in slovensko. Proti temu odloku z dne 7. novembra 1901 št. 2545 se je šentjakobski krajni šolski svet pritožil na učno ministrstvo, ki je nedavno razveljavilo ukaz deželnega šolskega sveta, ter odredilo, da ostane pri starem?

— **Lahonska ošabnost.** V zadnji seji okrajnega šolskega sveta pazinskega je novi gimnazijski ravnatelj gospod Kos govoril — tako vsaj trde laški listi — v slovenskem jeziku. Navzočni štirje laški člani so zahtevali, naj govori ravnatelj Kos italijanski in ker se to ni zgodilo, so v znamenju protesta zapustili sejo. — Tako delajo Lahi vedno. Pazinski okraj je skoro izključno hrvatski, a Lahi so tako ošabni in prepotentni, da celo tu zahtevajo, naj se jim pokorava večina. Nismo šovinisti, ali koder Lahi ali Nemci tako postopajo, tam je prav, če se klin odbija s klinom. Nekoliko več ošabnosti na svoje slovenstvo in nekoliko več šovinizma bi Slovencem itak ne škodilo.

— **Za slovensko poroto v Trstu** je že več slovenskih občin poslalo peticije pravosodnemu ministrstvu. Poslanec Spinčič je v tej zadevi vložil obširno interpelacijo. Slovenska zahteva je pravno tako utemeljena, da bi jo moglo ministrstvo odbiti samo če bi preziralo zakon in pravico, ter se ravnala zgolj po političnih ozirih na Italijane.

— **Nov slovenski list.** V mestu Pueblo v severoameriški državi Kolorado je pričel izhajati nov slovenski list „Glas Svobode“. Urednik mu je gosp. Fran Medica. Novemu listu želimo obilo naročnikov.

— **Zaradi ropa** je bil te dni v Ljubljani aretovan delavec pri panorami M. Mencinove v Lattermanovem drevoredu. Sumljiv je, da je oropal na Koroškem nekega Janeza Porento, vsled česar ga je celovško deželno sodišče zasledovalo. Detektiv Demšar ga je tukaj izsledil in aretoval. Izročili so ga tukajšnjemu deželnemu sodišču, od koder ga bodo tirali v Celovec.

— **Obesil** se je dne 31. oktobra t. l. Jernej Kolarič, kovač in posestnik v Žabjeku pri Ptuju. Obešenec je že bolehal nekaj tednov, tožil o vednem glavobolu, ter je izvršil ta grozni čin gotovo v duševni zmedenosti. Omenjenega dne bil je sam doma, žena je šla v Ptuj, ko pride domov, najde moža v sobi obešenega.

— **Detomor.** Učiteljica Marija Hočevar iz Velikih Lašč, je pred kratkim prišla v Ljubljano in se nastanila pri svoji teti. V torek po noči je povila na stranišču otroka in ga takoj umorila.

— **Predrzen beg iz ječe** izvršil je zaradi ponarejanja pismenih znamk v Weinpertu na Češkem zaprti trgovec Hoffmann. Nosil je iz dvorišča v zgornje prostore ječe drva. Pri tem je pa opazil, da se ne pazi nanj. Splezal je skozi okno na streho in se je spustil po strelovodni žici na tla. Popihal jo je, ne da bi ga kdo opazil.

— **Pevska šola za kanarčke.** Dandanašnji gre vse tako „naprej“, da morajo celo kanarčki imeti akademično izobrazbo, ako hočejo imeti ustop v „boljše“ hiše. V Frankobrodu so zatorej nedavno ustanovili konservatorij za kanarčke. Na tej šoli so nameščeni „profesorji“ in vzgojitelji kanarčkov, ki so na glasu preskušenih glasbenikov. S tega konservatorija „gredo“ po svetu akademično izobraženi kanarčki in si jih lahko omisli kdor hoče. Ker je Frankobrod židovsko mesto, je ta „ptičja šola“ nov dokaz, da od židov izvira ves „veliki napredek“ našega časa.

— **Minulost milenijskih spomenikov.** V Panonhalmi na Ogrskem so pred šestimi leti postavili milenijski spomenik za 20 000 kron. Ta spomenik pa je narejen iz tako slabega materijala, da že razpada. Pravijo, da je ta zgradba tako površno sestavljena, da se ves čas teh šestih let pojavljajo razpokline. Jednako je s fresko slikami, ki so že vse obledele. No, ta panonhalski spomenik je gotovo pristna prispodoba vse madjarske slave in trpežnosti, katera obstoji v hipnem slepilu kakor sploh vsa dela naših krivičnikov.

— **Obzirna železniška uprava** vlada še pri kraljevi železnici Samobor-Zagreb. Tako postrežljivih strojevodij menda ni nikjer drugje v Evropi. Nad postaji Susjedgrad je most čez Savo, ki je namenjen vlakom in splošnemu prometu, toda most je tako ozek, da ne moreta dva voza vštric voziti. Zato pa je posebni čuvaj, ki kmetom naznani, kdaj ima pravico le „lukamatija“ ter v to svrho spusti zavore na vsaki strani mostu. Te dni pa je čuvaj na to pozabil in majhen kmečki voziček se je baš prigugal na „vzajemni“ most v trenutku, ko je od nasprotne strani pripihal samoborski vlak. Že je mislil kmetič kreniti z mostu, ko je opazil, da ga je strojevodja prehitel v uljudnosti. Ta je namreč ustavil vlak, iztepel si pipo, si je iznova nabasal in nažgal. V tem času je kmetič polagoma prispel čez most, se odkril ljubeznivemu vlakovodju, na kar je tudi ta pognal železnega konjička. Potniki so bili očarani nad idilično vožnjo in lepo slogo med kmetičem in vlakovodjo.

— **Škandal v gledališču.** V Veroni so imele ondotne dame moderne klobuke, ki so se odlikovali po posebno veliki dimenziji. Ker je pa vsakemu znano, da taki velikanski klobuki delajo v gledališčih samo napoto in jemljejo gledalcem razgled na oder, zato je gledališki ravnatelj dal oster ukaz, da morajo dame priti v gledališče brez klobukov. A Evine hčerke so pa le nalašč iz same kljubovalnosti prinesle take klobuke, katere bi lahko rabile mesto solnčnikov. To je občinstvo v gledišču tako razburilo, da so igralci morali predstavo radi žvižganja in vpitja prekiniti. Ker so se dame branile sneti klobuke z glave, prišli so v dvorano policaji, ki so jih skomplimentirali iz dvorane med ukanjem in žvižganjem gledalcev.

— **Teorija in praksa.** V Lijonu je imel pred kratkim neki zdravnik predavanje, v katerem je navzoče dame rotil, naj v lastnem interesu vržejo korzete proč. Obrnil se je koncem svojega govora na navzoče stariše in soproge, naj tudi oni z vso svojo avtoriteto na to delujejo. Komaj je končal svoje patetične klice, zgrudi se v ozadju neka dama v nezavest. Kakor se je na mestu konstatiralo, bila je preveč stisnjena. Ta dama je bila žena — predavateljeva.

— **Zopet znamenit stolp v nevarnosti.** Iz Ogleja se poroča, da je ondotni krasni stolp „Campanile di San Bernardino“ v skrajni nevarnosti, da se poruši. V bližini bivajoči stanovalci so morali že zapustiti svoja stanovanja in se preseliti. Stolp je ena najimenitnejših stavb iz renesanške dobe.

— **Sijajne plače hlapcev** so v Monakovem. V hotelih zaslužijo hlapci na leto z napitnino kljub temu, da nimajo nikake stalne plače, več tisočakov. Neki lastnici hotela ponudil je neki hlapec letnih 1800 kron odškodnine, če ga sprejme za hišnega hlapca.

— **Največji krompir na svetu** je vzgojil neki francoski kolonist v Kaliforniji. Njegovi krompirji so dosegli velikost srednje buče in vsak krompir tehta štiri kilograme. Mož ima dvajset takih krompirjev.

— **Čin pijanke.** Neki Alstrefski v Brooklynu v Ameriki je ležal v krvi na tleh in je rekel poklicani policiji, da je njegova žena v pijanosti zmerjala hčer; ko je pa isto branil, zabodla ga je večkrat žena z nožem. Zadnjo so našli smrčečo na postelji. Policaj jo je prebudil in ji ukazal, da gre ž njim na policijsko postajo. Potem se je obrnil proč od nje. V tem hipu je ista zgrabila britev svojega moža in si prerezala goltanec od ušesa do ušesa, ne da bi jo mogli ovirati pri tem. Oba ranjenca so prenesli potem v bolnišnico, kjer so pa zdravniki rekli, da jima ni nikake rešitve več.

— **Deset političnih »zločincev«** je ušlo iz ječe v Kijevu. Bili so skoraj sami akademiki. Prihodnji mesec bi bili prišli pred sodišče ter bržčas obsojeni v Sibirijo in na prisilno delo. Ker so vse ječe prenapolnjene, so zaprli vseh 10 v skupno ječo ter so se izprehajali na posebnem dvorišču. Posrečilo se jim je dobiti debelo vrv in železen klin. Na nekem izprehodu so se pri prijateljih skrivali 10 dni, sedaj pa so baje že vsi na varnem onstran ruske meje.

Loterijske srečke.

V Lincu dne 31. oktobra t. l.: 22, 4, 61, 66, 81.
V Trstu dne 31. oktobra t. l.: 45, 42, 36, 64, 39.
V Pragi dne 5. novembra t. l.: 8, 71, 13, 41, 59.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 7. novembra 1902. Pšenica K 7·50 h, rž K 6·— h, ječmen K 6·30 h, oves K 6·50 h, ajda K 7·— h, proso K 6·50 h, turšica K 7·— h, leča K 8·— h, fižol K 10·— h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

100—300 gold. na mesec

zamorejo osebe vsakega stanu na vsakem kraju gotovo in pošteno brez kapitala in zgube zaslužiti s prodajo postavno dovoljenih državnih papirjev in srečk.

Ponudbe sprejme **Ludwig Oesterreicher,** Deutsche Gasse 8 Budapest. (10—10)

Jubilejske ustanove.

Podpisana zbornica razpisuje za leto 1902. **osemnajst cesar Franc Jožefovih ustanov, 8 po 50 kron in 10 po 20 kron, za onemogle obrtnike vojvodine Kranjske, in 5 cesarice Elizabete ustanov po 40 kron za onemogle uboge vdove kranjskih obrtnikov.**

Prošnje naj se pošljejo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani **do 20. novembra t. l.** Priloži naj se jim od občinskega in župnijskega urada potrjeno dokazilo, da je prositelj obrt samostojno izvrševal, da sedaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog, oziroma da je prositeljica onemogla vdova bivšega samostojnega obrtnika.

V Ljubljani, dne 30. oktobra 1902.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

31

Ravnokar je izšla
v zalogi J. Blasnikovih naslednikov v Ljubljani
Velika in Mala
PRATIKA

za navadno leto
1903,
ki ima 365 dni.
Na svetlo dala c. kr. kmetijska družba.

J. Blasnikova „Velika Pratika“ in „Mala Pratika“ katero izdaja c. kr. kmetijska družba že nad pol stoletja in katera izhaja od svojega rojstva že čez sto let, je torej edino le prava, starodavna „Pratika“, katero je toliko let skrbno urejal rajni prvoboritelj Slovencev, dr. Janez Bleiweis in v. č. g. župnik Blaž Potočnik ter razni drugi učenjaki duhovskega in svetnega stanu. Ta „Pratika“ ima na prvi strani podobo sv. Jožefa kot uradno potrjeno varstveno znamko. Zatorej zahtevajte le zmiraj Blasnikovo „Veliko Pratiko“ vsako drugo zavrnite, kot nepravo.

„Velika Pratika“ stane 24 vin., „Mala Pratika“ pa 20 vin.

Tiskarna J. Blasnika nasl. se priporoča v lično izvršitev vizitnic, kuvertov s firmo, računov in sploh vseh tiskarskih del po najnižjih cenah.

Odgovorni urednik **Rajko Pirkovič.** — Tisk in založba **J. Blasnikovi nasledniki.**